

מתיקנות הדרך היומית

גליין מס'
22

פר' חוקת
תש"פ

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדין היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יום י"א תמוז דהילולא של הרה"ק שר בית הזוהר מרן בעל העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע ועכ"ל

רבינו הקדוש בעל העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע ועכ"ל היה מגדולי הצדיקים שבדורו, ואנשים לאלפים השכימו לפתחו, רובם אנשי מעשה ויראי ה' וחושבי שמו. יכול היה רבנו לשבת על התורה ועל העבודה ללמוד וללמד בהשקט ובמנוחה, אבל פתאום קפצה עליו רוגזה של החלי-רע (-מחלת הכולירה), מחלה מדבקת, שהגיעה לאירופה בשנות תק"צ-תקצ"א, והפילה חללים חללים לאין מספר. בשנת תקצ"א פרצה בגליציה והונגריה ועשתה שמות נוראות בין אחינו בני ישראל. יום יום באו אל רבנו שמועות נוראות ומחרידות מאנשי שלומנו ואהובינו, וימס לבבו ויהי למים. עד שיום אחד כשהלך מבית המדרש מעוטף בטלית ותפלין ועמד אצל המזוזה, נשא ידו לשמים ואמר: "רבנו של עולם, הריני כפרתם של כל ישראל, והריני מוסר נפשי למיתה לכפר בעדם שלא תשלט בהם המגפה!" (סדר הדורות החדש פרק ט'). תפלתו נתקבלה, ורבינו חלה במחלת החלי-רע ביום השבת (ז' תמוז תקצ"א), ובאור ליום רביעי (י"א תמוז) שבה רוחו השמימה, ויכפר על בני ישראל, והמגפה נעצרה.

הגה"צ רבי יחיאל חיים לאבין ממאקאווע זצ"ל היה נוהג לספר בכל שנה ביום י"א תמוז בסעודת ההילולא, שמקובל בידו שבאותה שעה כשרבינו אמר הריני כפרת כל ישראל, היה שם אחיו הרה"ק **רבי משה מסאמבור זי"ע**, והתחיל לבכות: אחי הקדוש מה יאה אתנו, איך נוכל בלעדיך? ענהו רבינו בעל העטרת צבי: "כשתעשו סעודה ביום האירצייט שלי אהיה עמכם כמו שאני עמכם היום".

כאמור חלה רבנו ביום השבת, וממילא לא ישב בסעודה שלישית ולא דרש לפני הצבור כדרכו. ביום שלישי הוקל לו קצת, וילבש בגדי לבן של שבת, וישב לעת המנחה בסעודה שלישית בתור תשלומין דשבת, ואמר דברי תורה בהתלהבות גדול כדרכו בכל סעודה שלישית של שבת. בדבריו הזכיר את דברי המדרש (בסוף פר' חיי שה) על רבי אבהו שקודם פטירתו הראו לו י"ג נהיג אפרסמון, והוא שאל למי אלה, עד שענו לו משמים שכל זה מיועד עבורו, תמה רבי אבהו ואמר: ואני אמרתי לריק יעתי לתהו והבל כחי כליתי וגו'. חרדה אחזה את השומעים כששמעו על מה מדבר רבינו.

כה נמשכה התורה עד שחשך היום, ובאור ליום רביעי, ביום שנתלו המאורות, ניטל המאור הגדול וחשכו עיניהם של ישראל בעלות רבנו בסערת דרושו השמימה, ויצאה נשמתו בקדושה ובטהרה והוא רק בן שנות חיי"ם (ס"ח שנה).

כתב הרה"ק **מונקאטש** בספר דברי תורה (חלק ה אות כח) בשם הרה"ק **משינאווא זצוק"ל**, כי מי שאי אפשר לו להיות בל"ג בעומר במירון, יהיה על כל פנים בל"א תמוז על ציון **העטרת צבי בידיטשוב** וירגיש טעם מעין זה. ומרוזם בפסוק גדלו לה' אתי, גדלו לה' ר"ת ל"ג, אתי ר"ת י"א תמוז, ונרוממה שמו יחדיו. ובעשר קדושות כתב שהרה"ק משינאווא זי"ע אמר שהרגיש בידיטשוב על ציון רבינו כמו במירון אצל רשב"י.

(טוב עין הוא יבורך, ברכת יישר כח להרה"צ רבי יוסף מאיר כהנא שליט"א בן אדמו"ר מהרצ"ה זצ"ל מזידיטשוב-ספינקא מתוך ספרו הפלא **מונהי זידיטשוב**, שיצא לאור ברוב פאר ע"י מכון 'נהורא מעליא')

איך הציל הרבי מבעלזא יהודי מהדיוטא הכי תחתונה ע"י ציצית

הציצית שהצילה

הגמרא אומרת במסכת ברכות (דף ט"ב ע"ב) ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג. ילד שהתקלקל מהווה צרה קשה יותר ממלחמת גוג ומגוג, אף על פי שמלחמת גוג ומגוג עלולה לגרום סבל נוראי לכלל האנושות, בכל זאת ילד מקולקל בתוך הבית הוא יותר קשה...

היה פעם יהודי שבנו התקלקל וסר מדרך התורה. היהודי שהיה שבור לגמרי נכנס אל הרה"ק מרן רבי יהושע מבעלזא זצוק"ל, ופתח את מעין דמעוותיו, בספרו לרבי שבנו הידרדר עוד ועוד עד לדיוטא תחתונה, וכעת הוא רוצה להתחתן עם גויה רחמנא לצילן... הרבי הקדוש הקשיב לכל דבריו ואמר לו: מהיום תתחיל לקרבו, תכניס אותו שוב לביתך, תן לו את כל צרכיו, ותדאג לכך שיבוא אלי עוד לפני חתונתו.

האב המיוסר שמע בקול הרבי, הוא חזר לעירו, ושם מצא את הבן מתגולל ברחוב עם בגדים קרועים בחוסר כל, הוא קרא לו לביתו, הלביש אותו בבגדים חדשים ונתן לו לאכול ולשתות. לאחר כמה ימים שאל אותו אם הוא מוכן להיכנס עמו לרבי מבעלזא לקבל את ברכתו לפני החתונה. הבן הסכים, אך אמר לו: אל תחשוב לרגע שהרבי יצליח להניא אותי מהתכנית שלי...

נסעו האב והבן יחד לבעלזא ונכנסו לרבי. הרבי קירב אותו והושיבו, והתחיל לשוחח אתו, איך אינו מפרח להתחתן עם גויה, צעד שמוציא אותו מכלל ישראל, אך הבן אטם אזניו ולא רצה לשמוע. אמר לו הרבי הקדוש: בכל זאת מכיין שאתה הולך בין הגויים שהוא מקום סכנה, אתן לך לשמירה טלית קטן עם ציצית, תלבש אותו מתחת כל הבגדים שאף אחד לא יראה, שיחיה לך לשמירה... לזה כבר הסכים הבן, הוא לקח את הציצית ולבש אותה. לפני שיצאו מחדרו אמר הרבי לאב שילך להשתתף גם הוא בחתונת בנו.

כשמוע האב את דברי הרבי נשבר לבו בקרבו, לא רק שהרבי לא הצליח לשכנע את בנו, אלא שהרבי גם מצוה עליו להשתתף בחתונה, כשבנו מתחתן עם גויה! אך הרבי אמר לו: שמע לעצתי וה' יצליח דרכך.

ואכן הגיע האב להשתתף בחתונה כשהוא יושב בצד לבדו, ורואה איך בנו החתן שותה לשכרה ומתהולל עם כל הגויים. באמצע הריקודים היה לו חם לחתן והוא פשט את בגדו העליון. וכשעדיין היה לו חם פשט גם את הכתונת, ואז ראו כולם את הציצית. הגויים התחילו להכותו מכות רצח, שהוא מרמה אותם שהוא רוצה להפוך לגוי ובאמת הוא נשאר יהודי אמיתי. ולולא אביו שהיה שם והציל אותו מידיהם לא היה נשאר חי...

למה שכח רבי את שמשון

למדנו בדף היומית (שבת דף ק"א): **אמר רבי יהודה, מצינו שם קטן משם גדול, שם משמעון ומשמואל, נח מנחור, דן מדינאל, גד מגדיאל.**

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בילדותו היה ידוע בפקחותו הרבה. פעם שמע יהונתן הקטן את הנגיד הגדול רבי שמשון וורטהיימר משוחח עם אביו, רבי נתן נטע אייבשיץ, כשהוא קורא לו בשמו הפרטי 'נטע', מבלי להקדים לו את התואר 'רבי'. הרגיש הנער מעין זחיחות הדעת ויחס של קלות ראש מצד הרב וורטהיימר כלפי אביו. לא יכול הנער להבליג על צעריו ולהתאפק. הוא נכנס לתוך השיחה ופנה להרב וורטהיימר ואמר: "סלח לי מר אם אפסיק את שיחתו באמצע, מתוך שיחת חולין של מר נתיישבה לי קושיא אחת שהייתי מתקשה בה".

"איזו קושיא?" שאל הרב וורטהיימר בהתעניינות. "כשלמדתי מסכת שבת", ענה הנער, "הייתי מתקשה בדברי המשנה האומרת 'שם משמעון ושמואל', מדוע לא הביאה המשנה לדוגמה 'שם משמשון'?" "שאלה גדולה שאלת בני", אמר הרב וורטהיימר בחיך, "אבל מהו התירוץ?". "התירוץ הוא פשוט", ענה הנער, "הלא מסדר המשנה היה רבינו הקדוש, הנקרא בפי כל בשם 'רבי' סתם, ומכיון שרבי שמשון שוכח את 'רבי' - שכח גם רבי את 'שמשון'..."

איך נרגע הרבי בעל האמרי אמת מצער

למדנו בדף היומית (שבת דף צ"ד ע"א): **שהחי נושא את עצמו.**

בעת זקנותו של כ"ק מרן הרבי הקדוש **בעל האמרי אמת מנור זצוק"ל** העמידו לו גבאים ומשמשים צעירים בתורתו לשמש בקדוש, אך הרבי היה נמנע מלבקש מהם שום דבר מרוב עדינות נפשו. הוא לא ביקש כלום מעצמו, וכל מה שהם עשו עשו מעצמם. הוא חס מאוד על טרחת המשמשים, והיה דואג לשלומם, מתעניין באבהיות אם לא החסירו חלילה בגללו שינה או ארוחה.

באותם ימים נסע הרבי אל הכותל המערבי, והמשמשים נשאו אותו במדרגות על גבי כיסא עקב חולשתו הרבה. הרבי נאנח מאוד והצטער על שהוא מכביד עליהם. "מ'טראגט מיך" [נושאים אותי], אמר לעצמו מתוך צער רב. אולם אחרי שהות קלה התעודד הרבי והזכיר את דברי הגמרא "שהחי נושא את עצמו", והכירו מנעימת קולו שבמימרא זו מהגמרא נתיישבה דעתו...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ט"ז סיון)

מיני מתיקה

איאת בגמרא (שבת דף פ"ח ע"א): ויתצבו בתחתית ההר, אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם.

לכאורה קשה להבין למה מגיע להם כזה עונש חמור של קבורה? ומה המדה כנגד מדה שאם אינם מקבלים את התורה מקבלים קבורה?

ונראה לומר בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא, שזה אינו עונש ולא קללה, אלא פשוט מציאות. המציאות היא שאם אין תורה יש קבורה! אין לאדם שום מקור חיות אחר, האדם מתמכד כל יום עם כל כך הרבה קשיים, עם כל מיני התממדותיו, והדבר היחיד שיכול להעמיד אותו על רגליו זה רק התורה הקדושה, וכמו שדוד המלך אומר בתהלים 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי'. זה כוונת הגמרא **אם אתם מקבלים התורה מוטב**, אם נקבל את התורה הקדושה יש לנו חיים עם כל הקשיים, **ואם לאו שם תהא קבורתכם**, ללא התורה הקדושה זה פשוט חיי קבורה. אפשר אולי לחיות פיזית, אבל בנשמה חלילה להיות קבור...

עזרא והעלה את ישראל מבבל והעלה אותו פה עמם, לא נכנס אותו פה לבית עולמו עד שראה פהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה, ואחר כך נכנס אותו פה לבית עולמו, ועליו הכתוב אומר, בטח בה' ועשה טוב וגו'.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ערב ראש חודש סיון)

כמובן שמאז הוא חזר בכל לבו לאביו שבשמים ולכור מחצבתו, ובהמשך התחתן ובנה בית נאמן בישראל חכה לדורות ישרים ומבורכים. (מתוך הפתיחה לשיעור, ט"ז סיון)

המרשם הבדוק לילדים יראי שמים

"היום ערב ראש חודש סיון, היום המסוגל כידוע להתפלל על הילדים, לזכות לילדים יראי שמים, לדורות ישרים ומבורכים עוסקים בתורה ומצוות.

מי שרוצה באמת לזכות לילדים יראי שמים, יעיין בדברי ההנא דבי אליהו (פרק י"ח), וצריך לזכור את דבריו היטב בכל ימות השנה, זה לא שייך רק לערב ראש חודש סיון. ואלו דבריו:

מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר, והיו לו עשרה בנים מאשה אחת, טשה זכרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומתחנן ומבקש רחמים ומלחץ בלשונו עפר, כדי שלא יצא אחד מהן לדי עברה ולדי דבר מכער, מה היה עושה, בכל יום ויום היה מכוניסן לבית פנימי, וישב ומשמרן בבית החיצון, ומתפלל ומשתטח ומבקש רחמים ומלחץ בלשונו עפר כדי שלא יתא אחד מהן בא לדי עברה ולדי דבר מכער. אמרו, לא יצאת אותה שנה [ולא שנתה] ולא שלשה, עד שבא

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

שאלה: השבוע נלמד בדף היומי (דף ק"ג ע"א) אודות קיפול בגדים בשבת. ורצינו לשאול הלכה למעשה, האם מותר לקפל בגדים בשבת לצורך שבת, כגון מי שמתפלל בליל שבת בטלית, ולאחר התפלה הוא רוצה לקפל אותה? וכן בשבת שאחר יו"ט האם מותר לקפל את הטלית מיו"ט לצורך שבת? וכן האם מותר לקפל את השמיכה בבוקר בקומו ממיטתו כדי לסדר את המיטה לכבוד שבת?

תשובה שהתקבלה מאת הגאון האדיר המפורסם רבי חיים אלעזר ווייס שליט"א רבה של ביתר עילית:

לכבוד הרב הגאון הזוכה ומזכה את הרבים רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

ראיתי את העלון של המתיקות הממתק ומאיר את דברי התורה של דפי הגמרא הנלמדים על ידי רבבות אלפי ישראל בדברים המשמחים את הלב והעיניים, ואשרי שלו ככה, כה יתן ה' וכה יוסיף כוחך להגדיל תורה ולהאדירה.

ואשר שאלונו כמה שאלות הננו בזה להשיב בקצרה לענ"ד.

בסי' ש"ב (ס"ב) מבואר שאסור לקפל בגד בשבת אלא אם כן נתמלאו חמשה תנאים: 1. בגד חדש שעדיין לא כובס. 2. בגד לבן. 3. אדם יחיד מקפל (ולא כמה אנשים יחד). 4. מקפל בידים (ולא על שולחן). 5. אין לו בגד אחר מקופל. 6. הקיפול הוא לצורך שבת. והיוצא למעשה הוא כדלהלן:

שאלה א' אודות קיפול הטלית, מסתבר שאף מי שיש לו טלית לימי החול, אם הטלית של שבת יש לה עטרה, הרי זה כאין לו בגד אחר לשבת. ועל כן מותר לקפל את הטלית אם נתקיימו כל התנאים הנ"ל. והיכא דחסר אחר מהתנאים הנ"ל אסור לקפלו כסדר הראשון, אך אם מקפלו שלא כסדר הראשון, מעיקר הדין מותר, אך כדאי להחמיר בזה לצאת ידי כל הפוסקים.

שאלה ב' בקיפול ביו"ט לצורך שבת, אם חסר אחד מהתנאים הנ"ל אסור לקפל. אולם אם נתמלאו כל התנאים, נחלקו בזה גדולי האחרונים אם מותר לקפל ביו"ט לצורך שבת. שלשיטת הגאון רבי עקיבא אייגר (בסי' ש"ב) מותר אף בלי עירוב תבשילין, ולשיטת השלחן ערוך הרב (בסי' תק"ג) אסור לקפל אפילו אם עשה עירוב תבשילין, ולשיטת המהרש"ל מותר רק אם עשה עירוב תבשילין, וכן פסק המשנה ברורה. אך עדת החסידים הנוהים אחר פסקי הרב יש להם להחמיר כשיטתו.

שאלה ג' שמיכה אין לה בדרך כלל קיפול קבוע, ונחלקו הפוסקים אם מותר לקפלה כדי לסדר את הבית, הבאר שבע אוסר, והמגן אברהם מתיר, וכן נקטו כל האחרונים דמותר, ולא הוי כמכין משבת לחול, כיון שעושה לצורך שבת שהבית יהיה מסודר.

ידידכם ומוקירכם, חיים אלעזר ווייס

מאוצרות הפרשה

לפנינו דבר תורה שאמר כ"ק מרן בעל השפע חיים מצאנז צוק"ל בשנות השואה והזעם כשהיה במחנה ההשמדה אושוויץ:

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר. כשאדם לומד תורה והוא אינו רוצה לשכוח את לימודו, יש בדברי חז"ל ג' עצות לזה: א' שיחזור על לימודו מאה ואחת פעמים (חגיגה ט' ע"ב), ב' שילמד בקול רם (עירובין נ"ג ע"ב), ג' שיצייר לפניו את שם הוי"ה (כתבי האריז"ל).

וזהו הכוונה **זאת חוקת התורה**, זאת ראשי תיבות זכור אל תשכח, דהיינו אם אתה רוצה שלא לשכוח את חוקת התורה, אומרת התורה ג' עצות: **צו"ה** - בגימטריא 101, שיחזור מאה ואחת פעמים, הוי"ה - שיצייר לפניו את שם הוי"ה, **לאמר** - שיאמר בקול.

מקולמוסם של הקוראים

מכתב מהגאון הצדיק רבי מאיר כ"ץ שליט"א

ראש כולל רמת וזיניץ חיפה וראש מכון יד רמ"ה

לידידי היקר מאוד רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

כמה תענוג רוחני כשמגיע העלון הנחמד שלך בכל פעם מחדש. פשוט מחיה את הלב.

ראיתי את התשובה של בני היקר הרב אהרן ארי' שליט"א (בעלון מס' 20). דבר אחד ברור:

יפה כח הבן, גם

היעב"ץ בפירושו לאבות (פרק א' משנה י"ד) מבאר ענין מה שאמרו על הלל חזקן שלא היה כועס מימיו - "והיה זה כן כי לא היה פנוי לכעוס כלל, כי היה טרוד בבקשת חיי הנפש ועל מה יכעס, הלא כל מיני הכעס והחומה על עסק הגוף באים". ובה הוא מבאר מה שאמרו חז"ל **כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה**, כי כשאדם כועס סימן שמחשבותיו עוסקים בעניני הגוף ורחוקים מהשם יתברך...

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הר"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בגוף גליליון: 054-847-0661

עמידה נלה זמנים

שילוח הפגרה לכל יעד

הדפסה בניגוד מוזנים

עיון ועיון

עריכת הנהגה מועדונית

ש. ברגר היהלים שבספר

עימוד העלון בחסות:

טל: 052-7633923 | דוא"ל: info@sh-berger.com